

Liria e tubimit dhe Vendimi i Gjykatës Kushtetuese

Duke qenë se protestuesve të ndryshëm, gjatë hetimit, iu është atribuar ndër të tjera vepra penale e “*Organizimit dhe pjesëmarrja në grumbullime e manifestime të paligjshme*”, dëshirojmë të sjellim në vëmendje vendimin nr.24 datë 04.05.2021 të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë¹.

Çështjen me kërkuese Gjykatën e Apelit Shkodër, subjekte të interesuara: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë; Këshilli i Ministrave dhe **Avokati i Popullit**, me objekt: “*Shfuqizimi i togfjalëshit “pa marrë më parë lejen nga organi kompetent sipas dispozitave të veçanta” në paragrafin e parë të nenit 262 të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë, si i papajtueshëm me nenet 17, pika 1 dhe 47 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.*”

Avokati i Popullit vlerëson se legjislacioni që mbulon lirinë e tubimit paqësor duhet të jetë i qartë dhe i hartuar në përputhje me standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Sipas këtyre të fundit, nuk është e nevojshme që legjislacioni i brendshëm të kërkojë njoftimin paraprak të një tubimi, por njoftimi u mundëson autoriteteve shtetërore të lehtësojnë mbledhjen e protestuesve, si dhe të sigurojnë rendin publik dhe të mbrojnë të drejtat e të tjerëve.

Liria e tubimit nuk i nënshtrohet asnjë formaliteti miratimi nga organet e policisë, por për ushtrimin e kësaj të drejte, sipas ligjit nr.8773/2001 “*Për tubimet*”, kërkohet vetëm bërja e njoftimit në organet e policisë në një kohë të përcaktuar. Fakti që në ligjin nr.8773/2001 përdoret termi “njoftim” dhe jo “kërkesë”, drejtuar organeve të policisë për zhvillimin e tubimit është me rëndësi, pasi garanton ushtrimin e së drejtës së tubimit nga ana e shtetasve. Pra, vendimin për ushtrimin e së drejtës së tubimit e merr vetë subjekti njoftues dhe nuk kërkohet miratimi/leja e organit të policisë.

Togfjalëshi që përmban neni 262, paragrafi i parë, i KP-së, objekt kërkesë, është i papajtueshëm me nenin 47 të Kushtetutës, si dhe me nenet 11 dhe 18 të KEDNJ-së, pasi kufizon ushtrimin e së drejtës së tubimit me marrjen e lejes, ndërkohë që leja nuk parashikohet as në Kushtetutë, as në ligjin nr. 8773/2001 “*Për tubimet*”. Ky togfjalësh jo vetëm është i tejkalluar në kohë, pasi i përket periudhës përpara miratimit të Kushtetutës së vitit 1998, por nuk është përshtatur as me ligjin nr. 8773/2001 “*Për tubimet*”.

Parashikimi në dispozitën ligjore, objekt shqyrtimi, për dënimin e organizatorëve dhe/ose pjesëmarrësve në një tubim paqësor me gjobë ose burgim gjer në një vit është joproporcional, në kundërshtim me nenin 17, pika 1, të Kushtetutës dhe ligjin nr. 8773/2001. Edhe pse në rastin e parashikimit të nenit 262, paragrafi i parë, nuk ndodhemi përpara ndonjë interesi publik të cenuar, masa e dënimit që parashikohet në të është më e rëndë sesa masat e dënimit të parashikuara nga ligji nr. 8773/2001.

Më të drejtë, Gjykata Kushtetuese ka argumentuar se: “*GJEDNJ-ja ka pranuar se e drejta e tubimit paqësor e garantuar nga neni 11 i KEDNJ-së është themelore në një shoqëri*

¹ https://www.gjk.gov.al/web/Vendime_perfundimtare_100_1.php

demokratike, e, për rrjedhojë, nuk duhet të interpretohet në mënyrë të ngushtuar (shih Kudrevičius dhe të tjerë kundër Lituanisë, 15 tetor 2015, § 91). Kjo e drejtë mbulon si mbledhjet private, ashtu edhe mbledhjet në vende publike, qofshin të palëvizshme ose në formë procesioni. E drejta e tubimit ushtrohet si nga pjesëmarrësit individualë, ashtu edhe nga personat që e organizojnë atë (shih Djavit An kundër Turqisë, 20 shkurt 2003, § 56).

Gjykata, në jurisprudencën e saj, i ka kushtuar rëndësi lirisë së tubimit, duke vlerësuar se ajo është e lidhur ngushtë edhe me lirinë e shprehjes, pasi mbrojtja e mendimeve dhe liria e shprehjes së tyre është një nga objektivat e lirisë së tubimit dhe organizimit (shih vendimin nr.11, datë 09.03.2021 të Gjykatës Kushtetuese).

Nga ana tjetër, neni 47, pika 2, i Kushtetutës parashikon se “tubimet paqësore në sheshe dhe në vendet e kalimit publik bëhen sipas procedurave të parashikuara me ligj”. Në këtë mënyrë Kushtetuta ia ka deleguar ligjvënësit rregullimin e procedurave që duhet të ndiqen kur tubimet paqësore zhvillohen në sheshe dhe në vende të kalimit publik, pasi në këto lloj rastesh ushtrimi i lirisë së tubimit paqësor ndikon në ushtrimin e lirisë së lëvizjes së qytetarëve të tjerë, të garantuar nga neni 38 i Kushtetutës.

Në praktikën e saj GJEDNJ-ja ka pranuar se e liria e tubimit paqësor nuk është absolute, por mund të jetë objekt i kufizimeve në përputhje me paragrafin 2 të nenit 11 të Konventës. Një ndërhyrje në ushtrimin e kësaj të drejte nuk ka nevojë të përbëjë një ndalim të plotë, ligjor ose de facto, por mund të konsistojë në masa të ndryshme të tjera të marra nga autoritetet (Kudrevičius dhe të tjerët kundër Lituanisë, 15 tetor 2015, §§ 91 dhe 100).

Komisioni i Venecias ka pohuar se kryerja e njoftimit paraprak nuk cenon lirinë e tubimit paqësor, sepse ky lloj njoftimi i mundëson shtetit të garantojë më mirë natyrën paqësore të një tubimi dhe të marrë masa për të lehtësuar tubimin ose për të mbrojtur rendin publik, sigurinë publike dhe të drejtat dhe liritë e të tjerëve (shih Opinionin e Komisionit të Venecias mbi udhërrëfyesin e lirisë së tubimeve paqësore, CDL-AD(2019)017, 8 korrik 2019, § 25, faqe 10).

Neni 262 është një normë penale, pjesë e korpusit të dispozitave ligjore të përfshira në KP, e cila prek të drejtat e njeriut, pasi parashikon dënim penal në rastet e mosrespektimit të saj. Legjislacioni penal është tregues kuptimplotë për çdo vend, në kuptimin se sa ai është në gjendje të balancojë të drejtën e shtetit për të siguruar rendin publik e shoqëror, nga njëra anë, me të drejtat dhe liritë e individit, nga ana tjetër (shih vendimin nr. 47, datë 27.06.2012 të Gjykatës Kushtetuese). Duke pasur parasysh rëndësinë që ka legjislacioni penal dhe sidomos efektin e dënimeve penale mbi të drejtat e njeriut, Gjykata çmon se normat penale duhet të jenë të parashikueshme dhe të qarta, ose thënë ndryshe, duhet të respektojnë parimin e sigurisë juridike.”

Gjykata Kushtetuese vlerëson se pretendimi i gjykatës referuese se togfjalëshi “pa marrë më parë lejen nga organi kompetent sipas dispozitave të veçanta”, në paragrafin e parë të nenit 262 të KP-së, është i papajtueshëm me nenin 47 të Kushtetutës, është i bazuar dhe ka vendosur pranimin e kërkesës, duke përcaktuar detyrimin e Kuvendit të plotësojë normën ligjore nga data e shpalljes së vendimit të GjK deri në hyrjen në fuqi të tij.